

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; Pestmegyei közgyűlés és szavazási jogkiterjesztés; Budapesti napló (gúnyversek a pesti német napilapban; napi események; nemzeti játékszín; 's a' t.); Szabad kir. városok elrendezése; hevesmegyei közgyűlés; szatmári nyilatkozat a 'XIX. századi felvilágultság és türelem' cikkre. 's a' t.) panyország (kormányzóság és római ügy; 's a' t.) Anglia (O'Connell izgatása; udvari hírek; Surville's gr. beteg; a' zsidók fölszabadítását biztosan reménylik elegendő; 's a' t.) Németország. Külföldi elegyhir. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Fels. Benkert Antal nyug. kapitányt nemeslellyel méltóztatott legkegy. megajándékozni.

A' nm. m. kir. udv. Kamra Kobolt Ferencz-Károly nagybecskereki kir. sóánokot hasonló rangban a' lippai sóhivatalhoz tette át saját kérelmére 's helyébe Weingärtner Ferencz mehádiai sótisztviselői ellenőrt alkalmazá. Nagy Péter kassai 30czad-ellenőr meghalt.

(Pestmegyei közgyűlés.) Pestmegye f. hó 19kén kezdett 's több köv. napjain folytatott közgyűlésében, 20kán a' mult közgyűlés azon határozata jött szönyegre, miszerint a' tisztviselőrendeknek is (honoratorok) szavazási jog adatott. A' megye most is állt előbbi határozata mellett, csakhogy az elv gyakorlati alkalmazása körül látott sok nehézséget, mi miatt sok érdekes és nem érdekes vitaközös támadt. A' mult közgyűlés „honorator” név alatt csak az ügyvédi karnak, a' prot. és kath. lelkészeknek, a' káplánok kizárásával, adott szavazást. Most kérdésbe veték: hogy a' káplánok miért nem volnának honoratorok 's miért fosztathatnának meg a' szavazási jogtól? Kisebb 's nagyobb szerencsével ki ellene, ki mellette nyilatkozott. Ekkor egy mérnök is felszólt 's ha a' káplánok részire szavazási jogot kívánnak, ő is azt követel ügyfeleinek. E' vitaközös leginkább azon pont körül forgott a' kérdés: ki a' honorator? 's kit kell e' név alatt érteni? Némelyek azt mondták: honorator az, ki nemesi teher alá írva (conscriptálva) van, de így mondák mások, a' falusi jegyző is osztozhatna szavazási jogot, mert ő is conscribált nemesi teher alá. Mások azokat akarák honoratoroknak vétetni, kik nemesi bíró alatt állnak. Ez sem tetszett, mert criminalis pörben mindenki nemesi bíró alatt áll. Végre elvült állított fel: hogy honorator az, ki mind személyes, mind birtokjogi viszonyaira nézve nemesi bíró áll és ez elv gyakorlati alkalmazás végett választmány elibe utasított, mely most az idő rövidsége miatt csak az országgyűlési költségkivetésére készített összeírás használandja, 's még e' gyűlés alatt tartozik jelentést tenni. Ezúttal az is kijelentett, hogy a' megyének koránsem szándéka a' honoratoroknak adandó szavazási jog által őket az adózók sorából kivenni, minthogy ez által nem is vétetnek ki, hanem több jogadás mellett több több teher is rovatik rájuk. Pestmegyétől, hol ez alkalommal világosan kimondott, mikép a' bíróválasztás mindenkinek természeti, elidegeníthetetlen joga, méltán várhatjuk, hogy holmi apró érdeket félre tévén a' honoratoroknak a' legszélesebb értelemben magadja a' szavazási jogot, mert ez által az annyira féltékenyül őrzött nemesi szabadság úgy nem veszít semmit, mint az égő gyertya nem veszít világából, ha róla mást gyújtanak meg. Pest m. ezáltal csak nyerhet, mert példáját a' többi megye is követendi, 's részesítendi honorator tagjait szavazási jogban, mi első lépés arra, hogy a' nép is nem sokára választásába is folyjon bebiráinak, 's ne csak fizetésébe, mint eddigéle történt. Kis zavartul mit sem rettegnetni, mert kor- és józanszerű változtatás kis zavar nélkül ritkán történik meg, mint p. o. ha az ember a' rendetlen életből tér is józan életre, eleinte akkor is érez némi kellemetlenséget. Ez alkalommal egyhangulag 's közakarattal az is elhatározott, hogy ezután nem nemes polgártársink is minden oly megyei hivatal viselhesenek, mellyel bíróság nincs összekötve 's kinek tetszik, jövő tisztviselőket, titkosan is szavazhat. — A' honoratorok szavazási joga ügyében véleményadás végett kinevezett választmány tegn ap (apr. 23.) tön jelentést. A' küldöttség a' megyének e' tárgyi (honoratorok) elveit a' köv. osztályokra vélte alkalmazhatónak Budapesten: 1) A' lelkészekre valamennyi törvényesen bevett vallásuk között, ide nem értve a' szerzeteseket. 2) A' káplánokra valláskülönbség nélkül, a' szerzetesek kivételével. 3) A' kir. ügyek igazgató 's az osztályokhoz tartozókra, az írnokok kirekesztésével. 4) A' kir. egyetemi rendszert oktatókra, a' rendkivülieket, 's assistenseket és adjunctusokat ide nem számítva. 5) A' gymnasiumbeli oktatókra, ide nem értve a' szerzeteseket, nemkülönben a' hely. ágost. és görög n. e. iskolák rendszerinti tanítóira. 6) A' tudós társaság rendes tagjaira, 's a' vakok intézetének igazgatójára; 7) A' nemzeti muzeum tagjaira, az írnokok kizárásával; 8) A' kir. fő törv. szék tisztviselőire, a' szolgák kizárásával; 9) A' polit. fund. igazgatóság tagjaira; 10) A' gyakorlati ügyvédek; 11) A' gyakorlati orvosokra 's gyakorlati mérnökökre; de a' harminczadi, posta- zalog- és sóházi tisztviselőket nem sorozta ide, mert azokra nézve a' fenyítő bírósági hatóságot a' kamara gyakorolja. Seborvosi tanítókra is, de sebészekre nem; a' dicasteriumi tagokra a' fogalmazókig bezárólag 's az osztályok főnökeire. 12) A' Consilium hites agenseire. 13) Az Ország levéltárnokaira; 14) Posta-mesterekre mint postamesterekre nem. — A' külső járásokra nézve; 15) Lelkészek, káplánok a' szerzetesek kizárásával; 16) Főbb iskolák, Collegiumok, Lyceumok tanítóira; 17) A' nem nemes azon haszonbérletűk, kik nem urb. földet bírnak; 18) Gyakorlati mérnökök 's községek jegyzőire, ide nem értve az olyakat kik kántorok; 19) Szabad közönségekből Nkörös, Kecskemét, DPataj — Ráczeve és Sz. Endrere, 's ezek a' megbízott szavazónak formászerintü megbízólevelet adjanak.

Budapesti napló. A' pesti német Napilap mult szerdai számában két hasábnyi epigrammák valának olvashatók, mellyek gúny 's ócsárlási hangon neveltségű törekszenek tenni mind azt, mi újabb időkben nemzetiség 's általános haladás és csinosbulás ügyében nálunk hazaszerte történt. Józan 's törvényes haladásunk ügye oly szent, hogy egyes méltatlan megrohanás arra homályt teljességgel nem vonhat, 's megvetésnél egyebet nem is érdemel; de említés nélkül még sem véltük ez esetet hagyhatónak, ámbár különben oly tisztelői vagyunk a' törvényszerű nyilvánosságának, hogy nézetünkkel ellenkező vélemények közre bocsátását is mindenkor nyugottan szíveljük, mivel legalább arra szolgálhatnak alkalmul, hogy az ellenkező nézetek megvitatása által az igazság, mi a' nyilvánosság fő czélja, napfényre jöjjen. Itt azonban két ok forog föl, miknél fogva illy méltatlan gúny megjelenése az érintett lapban különösen föltűnik 's rendre igazítást kíván; a' lap tulajdonosa ugyanis főkép magyar irodalom mezején munkálkodik, mint kiadó, 's csupán Jósikánk munkáinak kiadásával is oly szép sikert eszközle kereskedésének, hogy nemzetiségünk tőle illy viszonzást épen nem érdemle, főleg, miután értelmiségünk főbb képviselői az „Árvizkönyv” című jeles

gyűjteménnyel ajándékozá meg őt, melly nemes tett bizonyosan más méltánylatot igényelhet részéről. Hazánk több lapjaiban elmondott már, hogy a' pesti német Napilap nemzetiség ellen törekvő elemeket terjeszt, 's a' szóban forgó gúnyversek ez állítás valóságát csalhatlanul tanúsítják. De talán a' szerkesztő tapasztalt azok részéről némi sérelmet, kiknek hazánk virulásba indultát köszönhetjük, 's ezért folyamodott emberi gyarlóságból most illy viszatorláshoz? Ezen itt ott támadható kérdésre tagadólag kell válaszolnunk, mivel a' szerkesztő azon néposztály közé tartozik, mellyet utóbbi országgyűlésünk oly szép jogokkal ajándékozott meg, minők után Európa nagyobb részében maig is siker nélkül sohajt, sőt mi több, akademiánk ugyanazon néposztályból mult szeptemberben egy jeles férfit kebelébe emelt, t. Pestmegye pedig ugyanazt, néhány hét előtt, egyik állandó választmányának tagjává nevezte ki, tehát ország, megyei hatóság és az ország legkitünőbb tudományos intézete vetélkedve buzogtak megmutatni, mikép a' haladás szent ügyét nemcsak valóban szívükön viselik, hanem egyszersmind tetteleg gyakorlatba is sietnek azt hozni. Ennélfogva mind a' kiadó tulajdonos, mind a' szerkesztő másképp léphetne föl nemzetiségünk ügyében, 's egyik sem érezheti magát jogosítva gúnyüzésre legjelesb férfaink azon szent törekvése fölött, mellyel polgártársink minden osztályát szellemi és anyagi tekintetben oly buzgón törek-szenek emelni, hogy saját öröklött előjogaikat is legnagyobb örömmel készek megosztani, csakhogy olyakat is részesíthessenek azokban, kik eddig sajnós nyomtatás, vagy legalább kellemetlen korlátok közt szenvedtek, azon üdvözölő szempontból indulván ki, miszerint leginkább csak azon előjogok árasztatnának boldogságot a' hazára 's egész néptestre, mellyek polgártársink legnagyobb részét boldogítják. 'S e' tekintetben valóban annyit történt a' legközelebb lefolyt évek alatt, hogy Európa bármely nemzetének évkönyvei is alig fognak gyorsabb 's jelentőbb haladást fölmutathatni. Honnan származik tehát az érintett lap ez iránya? Kimélettel legyen szabad az egészet csupán nem menthető könnyelműségből származottnak mondanunk, 's egyszersmind azon reményünket kifejeznünk, miszerint jelen tiszta szándéku 's a' sértésnek még árnyékát is elkerülni kívánó fölszólásunknak legalább azon haszna leand, hogy illy méltatlan kifakadások jövendőre a' kérdéses lapból száműzetve fognak lenni. Mivel azonban sokan t. olvasóink közül a' pesti német Napilapot nem ismerik, tehát állításink igazolásul, 's egyszersmind azon lap szellemének némi megismertetésül, szükségesnek véljük a' kérdéses gúnyversek néhányát fordításban közölni. „Szabadság 's egyenlőség! ez hangzik Amerikában, 's mi utána dadogjuk, mindenki ohajtja; de barátom, a' feketék más nótát énekelnek, 's panaszkodnak, hogy nem szabadok, ámbár egyenlők. Lelkesültek, bár kissé feketén születtek volna, hogy dicséretül ostrom emelne uratok.” Javitóinkat tehát rabszolgakereskedőkkel hasonlítja össze! a' darabos xeniak írja, azon javítóinkat, kik az adózó népet hosszas igájából fölmenték, 's folyvást azon buzognak, hogy szántóvető polgártársikat minél közelebb emeljék magukhoz. Vezérelhetné e' tiszta szándék e' gúnyversírója-kezt? „Rend, kényelem, fényes tisztaság nemcsak szorgalmat kíván, hanem szép pénzbe is kerül. Ha javítást akartok, jól van, tehát adózzatok ti is, és fizessetek; különben hangos kiáltózzatok igen gyanus.” Itt az olly megrótt házigazdák mellett is ügyvédkedik, kik talán csak a' lakbért szeretik fölvenni, 's egyéből nem akarnak gondoskodni; de alkalmasint feledé, hogy a' lakosok nem ingyen lakják a' házakat, nem ingyen koptatják a' járdákat, hanem évről évre nagyobbul súlyos lakbért fizetnek, igen, ők fizetnek, 's azért teljes joguk van tisztaságot, biztosságot nem kérni, hanem szigoruan követelni 's azok ellen nyíltan föllépni, kik a' közrendszert 's bátorság kellekeit teljesíteni nem akarják. Hol azon tiszta szándék, mellyből itt a' gúnyvers írója kiindult? „Indítsatok hadat visszaélések ellen, de magatokon kezdjétek! Mossátok meg kezeiteket, mielőtt a' szennyet nekünk mutatnátok. Tivornyá, pénz és mindennemű vesztegetés vezérlik nálatok a' választásokat, lélekismeret és jogosság ellen, 's a' t.” Ez mind igaz némely hatóságra nézve, de vádolhatni e' illy undok bűnről hazánk valamennyi megyei hatóságát 's alaposan szólalhatni e' most fel így Pesten, épen most, midőn t. Pestmegye a' választási jogot, az alkotmányos szabadság ez egyik legszentebb biztosító zálogát, a' nemtelenek nagy részére is kiterjeszté, hogy az értelmiség háttározzon a' műveletlenebb tömeg fölött? Többet idézhetnénk még a' 18 versből, miknek még folytatásával fenyegetőzik a' szerkesztő; de úgy hisszük, e' csekély próba elég világosan bizonyítja be a' t. közönségnek a' kérdéses lap szellemét, mellynek eredeti rendeltetése hiedelmünk szerint az volt, hogy nemzetiségi érdekünket német polgártársink rokon sziveibe oltsa 's fogékonnyakká tegye őket összeolvadásra, 's együttérzésre a' haza sérveinek és örömeinek. Reménylünk, hogy e' szép rendeltetést ezentul teljesítendi is, vagy legalább nem ingerlendi egymás ellen a' kedélyeket, ha t. i. már egymáshoz közelebb hozni nem akarja. — E' napokban egy joggyakorló egylyányt pisztolylövéllyel veszélyesen megsebesíte, mivel szerelmét nem akará viszonzani, 's azután magát lövé agyon. — Mult héten egyik külvárosunkban egy gyanus házban tetemesül meglóptak egy citromárust, 's midőn ezt békén túrni nem akará, úgy elverték, hogy félholtan kórházba vitették. A' szomszédok a' ház ablakit 's ajtait beverék. — Budán casinoegyesület létesült, mellynek minden böcsületes magaviseletű ember tagja lehet, évenként 12 pgő forintnyi fizetés

mellett. Az előleges tanácskozások nemzeti nyelvünkön folytak, 's az alapszabályok is igen czélszerűen egyedül magyarul nyomtaták. Diszkrét a korszerű, és sok hasznost kifejtendő vállalatnak! — A „Szinmütár“ 19ik füzeté megjelent, 's f. hó 28ikán minden pesti könyvtárban két huszason kapható leszen, tartalma: „Megházasodtam“ eredeti vigj. 3 felv., írta Csató Pál. A 20ik füzet sajtó alatt van, és majus elején fog megjelenni. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 16ikán „Bátori Mária“ eredeti dalmű adaték 2 felv., Egressytől, zenéje Erkeltől; 17ikén „Mieban családja“ eredeti dráma 4 felv., Szigligetitől, 18ikán apostoli királyunk ő fels. születésnapja előestéje ünnepe a színház teljes kivilágosítása mellett először „Pazar fősvények“, eredeti vigj. 3 felv. írta Gaal József (megjelent a Szinmütár 8ik füzetében); a darab általános tetszést nyert; Megyeri, Szentpéteri, Udvarhelyi, László és Szilágyi kitünő szorgalommal 's kedvvel működtek; nézők szép számmal; 19ikén „Világ divatja“ vigj. 4 felv., Toepfer után ford. Komlóssy; Kálmáné mint vendég az özvegy szerepében lépett föl; 20ikán a hirdetett „Bájital“ helyett, mely, mint sokszor dalműveknél szokás, előre nem látott akadályok miatt elmaradt, „Tolvajkulcs“, dráma 3 felv., Vogel után ford. Láng Ádám; 21ikén „Devereux Róbert“, dalmű 3 felv., Jakab István fordítása szerint; 22ikén először „Két Filibert“, vigj. 3 felv., Picard után francziából ford. Csepreghy Lajos, a m. tudós társ. költségén. Lendvayné és Bartha műutazáson vannak, az előbbinek igen gyakori utazgatásai kissé igazságtalanok, mert a közönséget több jó szerep-láthatástól fosztják meg; de magára a művésznőre nézve sem igen üdvösek, mert sokszori eltávózása végre majd talán nélkülözhetésire tanítandja meg a közönséget, mi által mind ő maga, mind a közönség, mind dramánk ügye szenvedni fogna. Holnapután, april 26ikán, Fánesy Lajos rendező javára Asztalos Károly országos igazgató-választmányi titkok ur hivatalos tudósítása szerint, bérszünettel először fog adatni „Az áldozat“, eredeti szomoruj. 5 felv., írta Vörösmarty, zenéje Thern Károly nemzeti színházi karmestertől. N. I. —

(Sz. kir. városok elrendezése) 70—80 városi követ ül a magyar országgyűlési Rdek terében, de hatása, a zöld asztal körüli helyfoglaláson kívül majd = 0, mert tudva van, hogy szavazatuk semmibe sem vétetik. Valóban a képviselőt e nemet mulatságosnak lehetne nevezni, ha nem volna jog- és igazságtalan, kedélykeserítő 's a városok részről tetemes adózást nem vonna maga után, miszerint p. o. illy quasi-képviselők az 183²iki országgyűlésen a városoknak legalább 400ezer p. ftba kerültek. E' fonák állás, a mult országgyűlésen igen gyakran megújult heves kifakadásokra szolgáltatott a városi követeknek okot, és senki sem mondhatja, hogy elégtelenségöknek nem volt alapja. E' kedvetlen állapot érzete a RR. tábláját egy választmány-küldésre határozta, mellynek feladása tervkészítés leendő, a városok elrendezéséről; — 's a városok elrendezésének szüksége csakugyan oly sürgősnek látszik, mellyet, bár azon választmány kiküldetése nem sikerült, jövő országgyűlésen túl alig alig halaszthatni. Mondhatná talán valaki, miszerint az országgyűlés a városokról nélkülök, (míg t. i. nekik szavazatuk nincs) jogszerűen nem rendelkezhetik. Erre válaszul, figyelembe kérem vétetni, mikép a tényleges (das factisch Bestehende) gyakran, — 's talán sehol sem gyakorabban mint épen hazánkban, — nem azonos a joggal, a nélkül hogy azt rögtön változtatni lehetne: 's azonfelül ez esetben másként ki nem gázolunk a circulus vitiosusból, mert azért tagadtatik meg a városoktól az országgyűlési szavazat, mivel nincsenek czélszerűen elrendezve, attól függeszteni fel tehát elrendeztetésüket, míg szavazatuk leszen, annyit jelent, mint elrendeztetésükkel országgyűlési jogaikat is majd végtelen időre halasztani el. 'S valóban, ki a városok kifejlésének valódi barátja, tekintvén az 182²iki országgyűlés által kiküldött választmány városi tagjainak e' tárgyban külön szavazatukat, bármily eleven legyen jogérzete, még is meg fog nyugodni, ha a városok elrendezésében a városi követek, mikép azok most választatnak, tetemes befolyást nem gyakorlandnak. Annál nagyobb mértékben gyakorolhatnának a városbeliek erkölcsi befolyást, felvilágosítván a közvéleményt 's érdeket gerjesztvén ügyök iránt, miután a szabadabb körben mozgó sajtó alkalmat nyújt a tárgy komoly és őszinte megvitatására. 'S valóban nehéz érteni, miért nem szólnak? 's honnan van, hogy e' tárgy iránt hírlapjainkban eddig olly csekély érdeket mutatkozott? Azonban, miután az értőbbek hallgatnak, legyen szabad kevésbbé jártasnak, habár csak töredékesen, szólna. — Midőn a városok elrendezéséről van szó, nem kell, nem szabad megfélemlítenünk, mikép egy ország ereje alapjaul önálló közép rend nélkülözhetlen, 's annál fogva polgári rend alkotása olly czél, mellyet szem elől elvesztenünk pillanatig sem szabad. — Polgárt akarunk a' szó nemes értelmében, kinek szive, lelke, nem aszott ki számító-vagy áru-asztala mögött? Jó, ne szorítsuk tehát minden hatását egyedül boltjára; részvétet akarunk tőle a' haza, nemzet ügyei iránt? igen szép, engedjünk tehát neki mindennek előtt, őt legközelebb érdeklő városi ügyekben részvétet; nemzetiséget kívánunk polgárinktól? ohajtásunk szent, hozzunk tehát rájuk melegítő napot, melly a' nemzetiség gyöngéd virágát kebleikben kicsíráztatassa, növesse, nyílásra érlelje 's a' t. Ez 's több illy eszme azok, mikre ezen vázlatka minden pontja vonatkozik. — A' várost annak polgárai teszik, illő tehát mindennek előtt kérdezni: kik legyenek polgárok? Nem lehet itt készséggel nem fogadni el az 182²iki országgyűlésről kiküldött nm. országos választmány azon nézetét, hogy az illető városi tanács, polgáru bevehessen minden városi becsületes életű lakost, kinek vagy városi fekvő birtoka, vagy elegendő 's állandó keresetmódja van, természet szerint, nem zárván ki, a' városnak (vagy épen a' hazának) kitünőbb szolgálatot tevő idegenek sem, kik t. i. a' városban nem laknak, 's fekvő vagyont sincs annak határában. A' polgárok összesége csak gyéribben hivatathatván össze, azt rendszerint a' választott község képviseli. Errendezve is legczélszerűbbnek látszik, az országos választmány javaslatának

elfogadtatása, azon hozzáttétellel: hogy e' község tagjai egész életükre választassanak ugyan, ha azonban némelyike becstelen tettebe vegyül, ollyat a' választott község kebléből legalább két tagjától aláírt vádra, titkos szavazat útján, egyszerű szótöbbséggel kitaszíthasson; 's hogy az időnkint hiányzó tagok, azon mód szerint, melly alább a' tisztviselőkre nézve adatik elő, választassanak. Az igazságszolgáltatás és közigazgatásra nézve, legtöbbben meg egyeznek abban, hogy ezeket elválasztani szükséges. Amaz a' törvénykezési rendszer körébe tartozván, csak azt legyen szabad e' helyütt megjegyezni, hogy a' törvényszék fő- vagy albiró elnökle alatt 6—12 ülőkből állhatna, 's a' tanácsától külön jegyzővel kell birnia. Minden városban első tisztviselő, hogy ugy mondjam, a' város képviselője, a' főbiró legyen, ki a' tisztújítószékek, közgyűlések rendszerinti elnöke, valamint a' törvényszéki 's tanács ülészekben is, ha ott megjelenik, őt illeti az elnökség, mind pénz- mind levéltárra felügyel, szóval azokat teljesíti, miket a' nm. orsz. választmány királyi felügyelők által kíván végeztetni. — Rendszerint a' polgármester elnökle alatt összeülő tanács, a' város népességéhez képest szükséges számú tanácsbeliekből állna; a' tanács kezeli a' közigazgatást, fontosabb, kivált gazdasági tárgyak iránt azonban, csak a' választott községgel vegyes ülésben határozhat, a' végrehajtás ekkor is a' tanácsnál maradván. — Évnyegyedenként — de szükség esetén gyakorabban is — a' főbiró által összehívandó közgyűlés végez mindenről, mi a' publico-politicum körébe tartozik; ez ellenörködik a' város igazgatása felett, csak a' közgyűlés határozhatja el az országgyűlési utasításokat, (mellyek azonban legczélszerűbben választmányok által dolgoztathatnak ki.) Illy közgyűlésekben azonban, a' törvényszék-tanács- 's választott község tagjain, minden vallásu papokon, főbb iskolák tanítóin, a' magyar akademia tagjain, orvostanárnak- 's egyéb diplomaticusokon kívül, csak azok birjanak szavazattal, kik a' meghatározandó adómenyiséget fizetik. — A' tiszt- 's országgyűlési követ-választást illetőleg megvallom, legtöbb pontban elüt véleményem a' nm. orsz. választmány javaslatától. Hogy a' tisztújító-székeknek, rendszerint 3 évenkénti tartása legalkalmas időköz, a' tiszt. választmány által előadott okokon kívül, a' megyék százados gyakorlata is bizonyítja. A' tisztújító-székek körül 3 kérdés támad: 1) ki legyen elnök? 2) kik legyenek választók? 3) kik tartozzanak választás alá? — 1ször elnöke a' tisztújító székeknek a' főbiró legyen, ki a' tisztújító-szék kezdetén, a' választott község által kijelölendők közül, a' népszónok elnökle alatt, minden esetben titkos szavazattal, választatik. A' megválasztott főbiró, a' tanács 's választott község által előterjesztetteket fogja kijelölni, 's a' titkos szavazat útján megtudandó többséget kimondja. Általános többség (absoluta majoritas) minden választásnál megkivántatik. 2szor a' nm. orsz. választmány jövődében is csak a' tanács és választott község tagjainak kíván a' tisztújító-székeken egyenlő szavazatot adni. Legyen szabad e' javaslat ellenében egész szerénységgel azon véleményt nyilvánítani, miszerint minden polgárnak, minden legalább 3 év óta városi lakosnak, ki közadól X summát fizet, a' tud. társaság tagjainak, minden vallásu lelkész és tanítónak, 's minden a' városban megtelepült diplomaticusnak, u. m. orvos — ügyvéd — mérnök — gyógyszerész- 's t. b. kikről t. i. feltehető, hogy a' választási jog gyakorolhatására megkivántató belátással birnak, habár ezek nem lennének is polgárok, választási jogot kell adni, mellyet azonban birói ítélet által ideiglen 's örökre is elveszthet. *) Csak a' választási jog illy kiterjesztésével, kerülhetni el azon roszat, melly a' városi visszaélések egyik legbővebb forrása, értem a' vérkegyelést (nepotismust). Maga az orsz. választmány elismeri: miszerint nem kétkedhetni, hogy hajdan a' polgárok egész közönsége vett részt a' választásokban, és számos tagjainak fontos okait adja elő annak támogatásaul, hogy ne csak a' választott község és tanács, de ezekhez bizonyos arányban a' polgárok által nevezendő választók is folyjanak a' választásokba; tagjainak e' véleményét azonban félreveti, mivel ugy mond a' felhordott okok inkább az individualis szavazás mellett harcolnak, a quo nemo non alienus est. De bármily nagy fontosságú lett legyen is a' javaslat készületekor az utóbbi kifejezés, ugy hiszem az elrendező országgyűlés előtt az okúl meg nem állhat, sőt az 183²iki 9dik törvény-cikkely hozatala után, melly a' jobbágy községekben is a' lakosok öszszeségének, vagy legalább minden a' helységben, vagy annak határában házat, vagy egyéb fekvő javakat biró és a' választáson jelenlevő helybeli lakosnak egyenkint számítandó szavazatot tulajdonít, erejét egészen elvesztette, 's inkább véleményemet támogatja. — Azon ellenvetés: hogy befolyván a' 3évenként egyszer előforduló tisztválasztásokba a' polgárok, mint ipar emberei sokat mulasztanak, csak azon egy tekintetből sem nyom semmit, mivel az 3 esztben csak egyszer történik. Illyes ellenvetések helyett, inkább a' korhely-hétfőket (Blau-montagokat) a' ezéhbéli idővesztegetéseket 's t. e. szüntessük meg, 's a' restauratió elöltöltött idő tizszeresen lesz kipótolva. — Hogy pártok támadnak igaz, 's a' dolog természetéből foly, 's épen azért nem is baj, csak a' corteskedések 's megvesztegetéseknek vettessék gát, mit eszközölni lehet is kell is, valamint a' városoknál, ugy a' megyéknél is. 'S csakugyan az orsz. választmányt sem tartóztatták ezen okok, hogy az országgyűlési követ választásába, a' polgároknak is befolyást, bár parányit ne adjon, én azonban a' feljebbiek szerint történendő választásban egyéb megkülönböztetést nem tennék, mint azt, hogy a' követ minden kijelölés nélkül választassék. **) 3szor szükséges, hogy

*) Ha elhatározatnék, hogy bizonyos, a' törvényben elősorozandó tulajdonságokkal felruházott városi lakostól a' polgáriságot, ha azt kívánja, meg nem tagadhatni (mint p. o. a' földesur a' törvénytábla eseteken kívül meg nem tagadhatja a' megtelepülést) akkor elég lenne mondani: „minden polgárnak legyen szavazata“ mert ki e' jogot ohajtáná —, birván a' megkivántató tulajdonságokkal polgárrá lehetne, de míg ez nem így van, addig a' választók nak feljebb elősorozását kívánám.

**) A' nm. orsz. választmány azt mondja, hogy országgyűlési követekül a' tanács törvénytudókat jelöljen ki. Ha tekintetbe vesszük, hogy a'

egy hivatalos a' ki o. a' nyilvá városi hat városi hiv választmán sen elmu sice) alka mészetes e' mód eg hogy sok séség. A' kinövés t nek fontos hogy azon tól elmozd urationak én is has séség lesz kapitány Legyen p. ó változik szünik, 's tás 's a' t. vabiró, s latos — cs tás alá. M den hivata teni akarv ki v a l t és hogy b gyakori v midőn má tapasztalá kek a' hiv fogadni v hogy minc polgármes csak fele aggodalom bad, 's n választand szülden a nek. Hog azon meg választm által fogu a' tanács, meghatáro kább esete tében, bi tul is. Hi ban fejlőd rosok szá csak önvá dig tizste korlátozni ni, nem e tárgyaban nek, azo 1841. K Eg évnegyedi kan rendb lárdebe ság, bünt vánja is, a' fekete t elő. Rége jövend ba gyujtja, las párt hireknél so denkt meg a' g azonban esetre n részle, t meg nem rendbeli v. közvetl pártembe lyezgi V

egy hivatal se legyen örökös. Mind azon kinövés, melyek olly gyakran tesszik a kir. biztost szükségessé, 's mindig újra meg ismét előfordulnak, p. o. a' nyilvános pénzek összeolvadása, hivatallal visszaélés 'stb. mik némelly városi hatóságok hitelét majd a' fagypontra csökkenték, nagy mértékben a' városi hivatalok élethozig tartásának tulajdoníthatók. Ezt kívánván az orsz. választmány jövendőre is megalapítani, azt mondja, hogy a' tisztüket vétkesen elmulasztó, vagy nyomozás következtében erkölcsileg vagy testileg (physice) alkalmatlanoknak találandó egyedek elmozdíthatók legyenek. Ez igen természetes 's az időnkint előforduló választás esetében is magából értetik. De e' mód egy részről olly gyűlöletes, és — mondjuk ki őszintén, becstelenti — hogy sokszor csupán ezért nem fogna alkalmaztatni, más részről nem is elégséges. A' vétkes elmulasztás kitétel, olly bő köpönyeg, mely igen igen sok kinövést tökéletesen elfödhet, és ki tagadhatja, hogy lehetnek a' közönségnek fontos és elegendő okai egyet vagy más kihagyni hivatalából, a' nélkül, hogy azon okok olyanok legyenek, melyek miatt bíróság lehesse hivatalától elmozdítatni. Nem marad tehát egyéb hátra, mint minden hivatal restauracionak alávetni. Hogy azonban az állandósági elv, melyet korlátok közt én is hasznosnak, sőt szükségesnek ismerek el, szinte fenntartassék: elégséges lesz elhatározni: hogy egyegy tisztválasztáskor a' bíró, polgármester, kapitány 's népszónokon kívül a' tanácsbeliek felénél több ne változtathassék. Legyen p. o. 12 tanácsbeli. Elkezdődik a' választás 1-nél 's folytatatik míg 6 változik, ha a' 6 első maradt ki, akkor a' tanácsbeliek ujtása már itt megszűnik, 's ez esetben a' legközelebbi ujtáséknál a' 7-iknél kezdődik a' választás 's a' t. A' többi tisztviselő, minők a' jegyzők, ügyész, pénztárnok, árva-bíró, számvető, 's t. b. — örökös hivatal semmi esetben sem levén ajánlatos — csak minden 2dik tisztváltáskor, 's így 6 évben egyszer jöjjen választás alá. Mindenki újra megválasztathatik. — A' nm. orsz. választmány minden hivatalt, a' bírói, polgármesteri, kapitányi 's népszónokit kivéve, örökíteni akarván, azt mondja, hogy ha azok ujtáséknál alá esnek, még kevesebb, ki vált törvénytudó egyed fog találkozni, e' hivatalokat elvállalni akaró: és hogy bonyolultabb levén napjainkban a' közigazgatás, az illető tisztviselők gyakori változás miatt, tisztí körük ismeretét alig fogják megszerezhetni, midőn már lelépni kénytelenek. — Mi az első aggodalmat illeti, azt a' megyei tapasztalás eloszlatja, 's valóban nem tarthatni attól, ha nem lesznek is örökek a' hivatalok, hogy törvényt kelljen alkotni azok ellen, kik hivatalt elfogadni vonakodának; egyebiránt pedig nem szükséges sőt nem is hasznos, hogy minden hivatal törvénytudókkal töltsék be. A' 2-ikra nézve: ha a' bíró, polgármester, kapitány 's népszónokon kívül, a' tanácsbelieknek 3 évenként csak fele, a' többi tisztviselő pedig csak 6 évenként jöjjen ujtás alá, minden aggodalom megszűnik 's annyival inkább, mert az újráválasztás teljesen szabad, 's meg lehetünk győződve, hogy az érdemesek bizonyosan újra megválasztatnak. Inger és buzgóságot, ha szabad mondani, versenyzést, a' jóban szüendő az, holott az elvül kifejezett elmozdíthatatlanság szülője a' tespedésnek. Hogy pedig állandó kir. biztos- vagy felügyelőket nem javaslok, oka azon meggyőződés: miszerint hiszem hogy ha a' városok, mint a' nm. orsz. választmány javasolja, a' kamrai függéstől feloldatván, mindenben a' Tanács által fognak igazgattatni; az 1684: 41; 1715: 36 szorosán megtartatik; a' tanács, választott község 's közgyűlés hatása, 's egymás iránti viszonya meghatározatik: állandó kir. felügyelőre épen nem, kir. biztosakra pedig legritkább esetekben lesz szükség, 's illy specialis szükség, de csak annak esetében, biztost kiküldeni, a' főfelügyeléssel szoros kapcsolatú jog marad ezentul is. Hiszem továbbá, hogy a' kir. városok, magokra hagyatva, gyorsabban fejlődnek ki. 'S végre, (a' pénztár-kiméltést nem is említve) a' kir. városok szabadítékaik 's törvényeknél fogva, kitűnő jogaik közé számítják, hogy csak önválasztású előjárók által kormányoztassanak, a' szerzett jogokat pedig tisztelni kellvén, csak közjó tekintetéből szabad, törvényhozásnak is korlátozni vagy módosítani: szükséges kivül, mint jelen esetben, azt tenni, nem egyeznek az igazsággal. E' nézeteket a' sz. kir. városok elrendezése tárgyában, a' tisztelt közönség bírálata alá bocsátván, mik itt nem érintenek, azok megfajtását másokra, vagy máskorra hagyom. Gömörben ápril 12, 1841. Kli. Ls.

Eger ápril 17-én: Fontos események küszöbén állunk. 19-én megyei évnegyedi közgyűlésünk lesz. Az utóbbi rendetlen gyűlések következtében sokan rendkívüli sőt borzasztó esetektől félnek; kik azonban a' megsértett félszilárd emberies jellemét ismerik, teljesen meg vagynak győződve, hogy bár az igazság, büntető karának súlyát a' bűnösökkel törvényszerűleg éreztetni, méltán kívánja is, rosztat rosszal tetézni nem fog. De a' közfélelem nagy, melyet főleg a' fekete tollas párt némelly tagjainak számítólag terjesztett költött hírei idéztek elő. Régebben terjeng már a' hír, hogy 19-ére 3000 vörös (az előbbi fehér) tollas jövendő balta-pisztoly 'stef. fegyverkezve, mely Eger városát több oldalról felgyújtja, 'st. e'féle iszonyúság. Ezek hihetőleg azért történtek, hogy a' feketetollas párt saját nagy készülteinek okul szolgálhassanak. Lehetetlen azonban e' híreknél meg nem emlékezni azon német közmondásról: „Wie der Schelm ist, so denkt er sich.“ Közbeszéd tárgya, hogy két ezer fekete tollas jelenend meg a' gyűlésre jól fegyverkezve, Városunk lakosinak rémülését azonban legfőbb fokra emelé azon dobszó-melletti hirdetés: hogy tűz esetére mindenki készen legyen 's a' ki gyűlés napjain nyilván árulni merészel, történhető károsodása esetét magának tulajdonítsa, előadandó panasza meg nem hallgattatván. Valóban különös, hogy midőn a' helybenlétező mindhárom rendbeli polgári előjáróságnak főbb személyzete köz hiedelem szerint közvetve v. közvetlen részes a' corteskedésben, sőt annak kiegészítő részét teszi, saját pártembereit illy módon ugyszólván előre mintegy rablókká 's gynyjogatókká bélyegzi! Vajjon a' számtalan hír közül melyek teljesülendnek? majd elvállik. Hátha

városok leginkább az ipart képviselik, azon megszorítást, hogy köveiket az ugy nevezett törvénytudókból válasszák, nem fogjuk helyeselni.

valószínű a' közmondás: parturiant montes, nascetur ridiculus mus? Mi a' koholmányok gyárfészkeiben lakunk 's ezért a' híreknek nem mindig szoktunk hitelt adni. — Ápril 18-án: Ma mintegy kétszáz kocsival jött eddig feketetollas cortes, kik a' város utcáin felalájárnak zenével. Fehértollas egy sincs; némellyeknél hihetetlen nyér az állítás, hogy nem is lesz; ezért sajnálkodnak a' feketetollas főnökök, részint azért hogy pénzüket szükségtelen pazérolják, részint mivel nem leend alkalom a' fehértollas pártot bajba 's rosztat hirbe keverni. Vannak azonban, kik hiszik ezeknek még az éjjel meglepőleg érkezésüket. — Ápril 19-én: Feketetollas cortes mintegy más fél ezer; fehér egy sincs. A' múlt éjjel E — lyi királyi ügyész házáat, hol K. gr. szállást tart, a' feketetollasok megrohanván, minden zsálat és ablakot összezuztak. Reggel a' piacon zsemlyét, sült húst, pályinkát és dohányt rablottak a' feketetollasok, mint ez multkor is történt 's több nőszemélyt némi ruhaneműktől (főleg kendőiktől) megfosztottak; kilencz óra tájban a' piac e' hétivásári napon majd egészen ki volt pusztítva. Cortes-napdíj némellyek szerint saját kenyéren két (?) pengő, mások szerint egy pgő fr. és eszem iszom. — 8 órakor Fels. urunk születésnapjára nagy mise, taraczk és apró fegyverek durrogási. 10 órakor megyei közgyűlés. Ezt előzőleg a' cortes-nélküli párt a' tisztviselői karral (néhány feketetollason kívül) másodalispán vezérlete alatt az első alispánhoz járultak felszólítván őt a' cortessereg eloszlatására, hogy a' gyűlésen mindenki bátorosan megjelenhessék, tudtaul adván, hogy ellenkező esetre a' gyűlésben részt venni nem fognak, sőt ellenmondva azt készek törvénytelennek nyilatkoztatni. Első alispán ur kívánságukat nem teljesíthetőnek nyilvánítva, ellenmondásukat írásban kérte beadatni; mi később megtörténvén eloszlottak, miután Fels. urunkhoz orvoslásért egy aláíratos felírást indítottak. A' gyűlés azalatt megtartaték, melyben a' corteseken kívül jelen volt az első alispán, jegyzőség, pénztárnok, egy két szolgabíró, egy két tiszteletbeli ügyész 's néhány tiszteletbeli tisztviselő és tbíró (mind szívvel lélekkel feketetollas); megjegyzendő, hogy e' pártfelek közül is sokan elvonultak a' gyűléstől, az egyházi rendből is kevesen jelentek-meg. A' többnyire pártérdekkü kérdésekkel elfoglalt gyűlés szinte hallatlan gyorsasággal még ez napon bevégeztetett, elmaradván a' végzendő tárgyak nagy tömege; ezt annyiból sem csudálhatni, mert majd pár ezer cortest két nap is költséges kitaratni. Délután nagy ebéd az érseki lakban az uraknak taraczk-durrogásokkal fűszerezve, egyik udvaron pedig (hova erővel berontottak) a' cortések tomboltak, mint szinte egyik zárdá udvarán és több fogadóban rendelt tanyáikon; ezek végeztetvél haza küldettek, mi alatt egy csoport ifju egy cigány banda kíséretében a' város utcáin szertekalandoz (10 óra estve) harmadszor hallom a' nagy dob ütéseit. Jó éjszakát nekik! —

(Nyilatkozat a' Jelenkor f. évi 27-ik számában közölt: „XIX-ik századi felvilágultság és türelem című cikkre.) Az időszaki sajtó legszebb, legüdvösebb hivatásának egyike az: hogy a' szelidebb humanitas ellen durvaság, éretlenség vagy menthetetlen gondatlanság által elkövetett hibákat megrója, a' bűnöket ama' részrehajlatlan nagy jury, a' közönség, elibe állítsa 's ezeket statarialiter a' büntetések legirigzatosbikával, a' nyilvánosság vesztésével, sújtsa. E' célt a' hírlapoknak mellőzni nem lehet, nem szabad. Örülök azért mindenkori, ha a' sajtó (míg oka van) e' sz. feladatát nem téveszti. Illy nézetekkel veszek hírlapot kezembe; de mi nagy vala bámulatom, midőn a' fenirt címirat után megýém nevét, és pedig fonak alkalmazásban olv. Magyarhonban, hol szabadon válassz. tisztek jól rendezett megyékben a' Rdek folytonos ellenörködése alatt működnek és nyilvánosság kísérő lépteiket, valóban szégyen a' megyének olly tisztviselő, ki a' megye elmagyarázhatlan más szellemét így megcsúfolja hivatalos pályáján. — Azonban ki bel-történetünkkel, a' nagy reformatio 30 havi nehéz csatáival 's az ezt követő m. évi nov. 10-diki, most európai divatú, fegyverzett pacificatio tanúságos historiájával ismeretes, nem fog annyira megütközni: ha még most egy új időszak küszöbén találkozik is megyében tisztviselő, ki suttonban a' vármegye egyik szögében ollyat elég gondatlan elkövetni, mire, ha megtudatik, a' Rdek egyhangú rosztalását várhatja bizonyval, mi a' kérdésben forgó tette, hiszem, el sem marad. A' cikket ellen azért semmi szóm, a' megyét nem érdeklí, de nem is érdekelheti igazságosan. Különben fájt nekem is: hogy ennek épen megyében kelle történni, de hiszem e' kapcsolatot minden olvasó bizonyval csak ugy fogja venni, mint azt kell, t. i. mintha valaki bámulva azt adná-elő: mikép Szatmárban, a' 19-dik században még találkozik ember, ki suttonban lop. Szatmárban, mely Erdélynek szomszédja, mely sok viszontagságban osztályos atyafi, mint a' tiszt. beküldő is tudhatja, most is laknak unitariusok, velünk minden polgári jogokban egyiránt részesek, minek bizonyításul csak azt hozom elő, hogy nekem, ki a' hivatalok polczain életpályám kitézett tetőpontját már elértem, mert megýém tbírája, 's a' városnak, melyben lakom, választó-polgára vagyok, ezen két méltóság mindenikében unitarius collegáim is vannak és pedig Szatmár-megye keblében. Azonban nem ártott volna talán, ha e' méltán törvényellenes és botrányoztatónak bélyegzett tett más gyöngédebb tekintetekből a' közönség figyelmét elkerüli, mert nem lehet mélyen nem éreznünk: miként erdélyi unitarius testvérinknek, mint minden józan embernek, irtózatos hallani is: hogy illy példa adhatja elő magát és pedig a' Magyarhonban, melynek féltékenyebben ápoltt, kényesebben őrzött 's forróbban várt ohajtása nem lehet, mint az: hogy testvérhonát mielőbb magához esatolva testvérkarokkal ölelhesse, és pedig Szatmárban adhatja elő, melynek a' sorstól ama' dicsőség lön mérve: hogy koszorús követe e' nemzeti epedést a' legérzékenyebben kifejezze, mely átrezgett azontul a' két testvérhon keblén, Szatmárban, mely első fúttá újra e' sz. szikrát lángra, hol örök elevenségben lobog az. Nyugodjanak azért meg szeretett unitarius testvérink, kiknek némi kárpótlásul elmondom: miként Farkasasó falunak e' vallással már különös fatuma van. Pár év előtt ugyan is: egy farkasasói birtokos előkelő aszszonyosság a' szomszéd Kóvár vidéke egy érdemes öreg tagjával, ki szinte unitarius, ebédelve esetleg szó került az unitariusokra, a' jó aszszonyosság farkasasói naivsággal azt mondja: beh szeretnék egyet látni, hadd tudnám: hogy néz ki, 's midőn a' jó öreg ohajtását nyomban betölté, nem győzött csudálkozni, hogy csak ugy néz ki, mint más ember. Hallottak unitarius testvérim a' nép szájában bizonyos falukat, melyekről különöket beszél az ősege, mint például: a' hol az ebet kisajtották, a' falu bikáját csigán felvonoztatták a' mohos toronytetőre, hogy a' kinőtt közös tű kárba ne menjen, hol a' rövid templomgerendát bírák uraimék dorongokkal, kötelekkel kinyújtották 's a' t. Számítsuk, kérem, Farkasasó az unitariusokra nézve e' faluk sorába, 's a' méltó szánakozás mosolyával jegyeztessük fel a' történeteket hova illik — a' jövő évi legelősebb kalendáriumba — hadd kaczagjon felette a' korcsmaközönség, hol egy év fordultával bizonyára elérék méltó rendeltetésök helyét.

Kovács Lajos.

Spanyolország.

(Kormányzóság és romai ügy. Pártok, hadsereg Madrid, april 2ikán: „A kormányzósági kérdés még folyvást nyugtalanítja a kedélyeket. Espartero azon nyilatkozata, mit Linage által közre bocsátott, még inkább meggyőzte a közönséget arról, hogy ő csakugyan egyedüli kormányzóság után törekszik. A föllengősdiék 's titkos társaságok 3 kormányzót határoztak kívánni, egyszersmind azt végezvén, hogy a dicső hget meg kell öletni, ha egyedüli kormányzóvá akarná magát tenni. Az Eco del Comercio mondja, hogy Esparterot szereti és tiszteli; de a 3 tagu kormányzóságot alkotványoszerűbnek tartja és azért mindenkor pártolni fogja. A republicai el Huracan nyiltabban szól és egyenesen kimondja, hogy Esparterónak a kormányzóságban nem szabad részesülnie, akármennyi tagból állíttassék is az össze. A többi lap azonban mind egyhangulag kívánja, hogy egyedül csak Espartero kormányozza az országot, mert nélküle üdvet nem ismernek. Espartero most már meguná a föllengősdiék felszégését, mellyel iránta viseltetnek, 's jól átlátja, hogy el akarják előle azon hágsót emelni, mellyen magosra segíték őt. Mivel azonban Espartero még hatalmában bírja a hadsereget 's egyébiránt azon kevés politikai egyed közé tartozik, kik még nem koptanak el, tehát igen természetes, hogy tisztelettel viseltetnek a pártok iránta, és nyilvánosan nem igen merik megtámadni. A mérsékpártiak mellett nem merészel nyilatkozni a hg, mert jól tudja, hogy ezek gyávák, ingatagok, 's vész idején el fognának tőle pártolni. Ennélfogva tehát valami juste-milieu- féle rendszert szeretne elfogadni, melly kitünőleg egy pártot sem kegyelne, hanem határozottan lépne föl azok ellen, kik a nyilvános hatalmat megvetik és a köznyugalom ellen föltámadnak. Ezek Espartero alapgondolati, mikkel csak régi rendszerét kívánja folytatni, egy párt-hoz sem akarván tartozni, kivéven ha azt saját emelkedése tanácsosnak vélné. Általányosan véve az egész katonaság Espartero mellett buzog, még pedig nemcsak a közlegénység, hanem a tisztkar is. A hadsereg vakon fogja szerencsés fővezére parancsit teljesíteni. 'S ez az, mi a föllengősdiéket aggasztja, mert ily nagy erőnek eszén keresztül menni csakugyan bajos dolog, 's egyébiránt is a föllengősdiék száma oly csekély, hogy csupán buzgalmok kölcsönöz nekik jelentőséget. Azonban mind e mellett is hosszasz idő mulhatik még el a kormányzósági kérdés eldöntéseig, mert a tanácsstagok még nem gyűltek össze teljes számban, 's az igazolások több napot kívánnak. Ehez még azon akadály is járul, miszerint a tanács nagy része azon többséghez tartozik, melly a mult ülésben a gyűlöletes hatósági törvényt alkotá. A mostani kormányzóság által nov. 2ikán közrebocsátott nyilatkozatban az előbbi cortest nyiltan zendülő és egyéb még gyűlöletesb nevekkel illetik, 's azok, kik magokat ez által megbántottaknak hiszik, ellenmondást intéztek ez iránt a tanácshoz, azon szilárd kifejezéssel, hogy a tanácskozásokban nem fognak részt venni, ha a kormány e sértő nyilatkozatát vissza nem vonja. E körülmény körülbelül majd egy hónapig fogja késleltetni a tanács munkássága megkezdését, addig pedig a követkamra sem foghat lényeges tárgy vitatásokhoz. Minél továbbra nyulik az idő, annál több kedvezményt szerezhet magának Espartero. Két nap előtt még azon eszme is villant meg némely agyakban, hogy d. Francisco infanst kellene megválasztani egyedüli kormányzóvá; de e gondolat oly gyümölcstelen maradt, hogy tovább üzésről csakhamar lemondtak, 's az infans párthívei is a luchanai és morellai győzteshez fordultak. — A szentszéki beszédet az első törvényszékhez utasítá a kormány, melly a jogminiszterrel együtt azt indítványozá, hogy Rómával az összekötötést megszüntetvén spanyol patriarchát kell kinevezni, és a spanyol egyház függetlenségét, némelly módosításokkal, azon állapotba helyezni vissza, mellyben az a gothok idejében volt. Rendszabályik oly határozottan hangzanak, hogy azokból igen valószínűleg vallási háboru fogna származni. Espartero előrelátása azonban elhárítá e csapást. Véleménye szerint ugyanis sem illő sem politikai elvekkel össze nem egyeztethető az ily határozott meghasonlás a római szentszékekkel; egyébiránt pedig a hazában ennél sokkal fontosb ügyek várnak gyors orvoslásra, mig a vallási kérdéseket idő's türelem önként döntendik el, anélkül, hogy azért lealázó lépéseket kellene Romában tenni. 'S Esparteronak csakugyan igaza van, mert ő most nem ismer fontosb tárgyat annál, hogy mikép kelljen hadseregének pénzt szereznie, jól tudván, miszerint annak hűségire csak addig számíthat, meddig havonkint készpénzzel képes azt megvásárlani. A Madridban tanyázó katonaságot e napokban nagy részint saját erszényiből elégité ki Espartero; ez azonban oly kétes segélyforrás, hogy minden pillanatban zendüléstől retteghetni, ha a kormány más forrásokra nem talál. Tegnap Luchana ezred parancsnoka Guadalaxarából Madridba érkezett, azon aggasztó hírrel, miszerint már egy napra sem bírja katonáit kenyérrel ellátni, és semmi balesemények ellen nem biztosíthatja a kormányt. 'S ily állapotban van jelenleg az egész spanyol hadsereg. A tegnapi cortesülésben a belminister, egy követ fölszólítása következtében megjegyzé, miszerint a kormány minden fáradozása daczára sem birt oly hiteles oklevélhez jutni, melly Munoz és Krisztina királyné házasságát érvényesen tanúsíthatná. Szóba jött ez ülésben az is, hogy d. Francisco az egyedüli kormányzóságot Izabella kiskorusága alatt csakugyan igényli, a cortes azonban minden részletes vitatás nélkül csupán választmány-kinevezésre szoritkozott, melly véleményt fog elibe terjeszteni a kormányzóság mikép történendő megalapítása iránt. E választmány tagjai: Vila, Caballero, Lopez, Diez, Olozaga, Sancho és Fuente Andres.

Anglia.

O'Connell izgatása. Elegy.) London, april 6ikán: „A radical Spectator keményen gáncsolja O'Connellt izgatásának azon új fordulata miatt, melly szerint repealbeszédiben most folyvást ismétli azon fenyegetést, hogy Irland függetlenné fogja magát nyilatkoztatni, ha háborut indítand Anglia, mielőtt az irlandiak jogszerű követelésit teljesítné. E fenyegetés az irlandi protestansokat annyira fölingerlé, hogy Dublinból már fölirást intéztek a királynéhoz, mellyben bizonyossá teszik, hogy minden armánykodás daczára teljes bizalommal viseltethetik irlandi protestans alattvalóji iránt. — A dublini főnemesség igen sajtószzerűleg pótolgatja híres énekesek 's énekes-

nők hiányát, melly módot másoknak is méltán tanácsolhatni, kik azt hiszik, hogy egy vagy más színész vagy énekes nélkül Európa elveszti súlyegyenét. Lady Clarke házában ugyanis szinpadot állítottak föl, mellyen nagy fabábok hozatnak sodronnyal czélszerű mozgásba, e fabábok hű képmásai Rubini, Lablache, Tamburini, Gozzi, Albertazzi 's más nagyhirű férfi vagy némbérdalművészeknek. Színfalak mögött ügyes műkedvelők olaszul énekelnek, 's a közönség aztán elhitheti magával, hogy a nevezett nagy művészeket hallja, 's azon sok pénz szentebb czélokra zsebében marad, mit különben azon nagy művészeknek fizetnie kellett volna. — Legközelebb a felsőházban szóba jövend a dzsaggernauti (Indiában) elhiresült bálványozás. Az erre vonatkozó hivatalos iratokból kitetszik, hogy az ottani nagy templomban 641 pap szolgál, kik közül sokan igen furcsa tisztségeket viselnek. Így például 20 pap a bálvány öltöztetására ügyel, 40 szolga öltözteti őt és illatos olajokkal keneti, 3 az arcát fűsti, 300 szakács főz számára, az étkeket pedig tiszteletből a papok eszik meg, 's egy pap mindenkor gondosan pücsélti meg az ajtót, midőn „az isten szunyadni“ méltóztatik stef. — A londoni lapok folyvást hevesül gáncsolják Paris megerősítettését, 's egyhangulag állítják, hogy a francia nemzet rövid idő mulva keserűn fogja megbánni a kamarák e boldogtalan határozatát. — Husvétünnep miatt a parlamenti ülések april 22-keig elhalasztatvák. — Több lap hírlé, miszerint a kis koronahgnő igen gyönge látásu; az udvari lap azonban hitelesen állítja, hogy a kis hgnő igen szép nagy kék szemekkel bír, és igen jól tudja használni azokat. —

(Udvari hírek. Elegy.) Azon számos czim közt, mikkel férjét a királyné fölruházta „főerdősze a Windsor-parknak“ is találhatik, melly szinte némi kis jövedelemmel van összekapcsolva. — Londoni lapok részletes leírását közlik egy csinos hintőcskának, mellyben a kis koronahgnő sétakocsizásokat tesz a windsori és bukinghampolai kertekben. A szép hintőt két csinos lovascska huzza, azon skóciai fajtából, mikről Scott regényiben annyiszor említés tétetik. E lovak nagysága nem mulja fölül az újfoundlandi kutyákét, és szelidségük oly kitünő, hogy szabadon futkosnak a házban. Ez ajándékkal egy essexmegeyi hölgy lépé meg a kis koronahgnőt. — E nyáron a kir. pár utazást teend Angliában, sőt talán Skóciát is meg fogja látogatni. Ez előleges hirre már mindenütt fényes készüléteket tesznek az uralkodó pár elfogadására. — A tözsércsarnokban igen kedvező hatású volt azon hir, miszerint Anglia és Khina közt a béke már tökéletesen helyre állott. — A jövedelmek évnegyedi kimutatása szerint, a f. é. január-martziusi jövedelem 70,514 font sterlinggel maradt a tavaly ugyanazon évnegyedi bevétel mögött. E különbség számra nem igen nagynak látszik ugyan; de ha egyenvonalba jö azon folyvást növekedő kiadásokkal, miket a jelen politikai ügyhelyzet szükségesit, ugy némileg csakugyan mégis aggasztó. — Survilleers gr. (Napoleon József) hazamosb idő óta beteg; életét azonban komoly veszély nem fenyegeti. — A zsidók némi fölszabadítását tárgyazó törvényjavaslatnak megerősítettését a felsőházban oly biztosan várják, hogy Portsmouthban egy zsidót már községtanácsosnak választottak. —

Németország.

(Porosz tartományi országgyűlés.) Berlin martz. 18. A tartományi országgyűlések munkálatit folyvást nagy figyelem 's érdekléssel kísérik, hol mind a vitatkozásokban mind a határozatokban őszinte, egészséges, erős tapintat 's nemes illedelem uralkodik. Már magában ez is örvendetes, de annál örvendetesblátnunk, hogy ez intézvény mindinkább képeződik ki. A követek majd mindenütt azon szellemben fogták fel hivatásukat, mellyben az a kormánytul kijött, 's ezental az alkotvány és törvényhozás, szóval az ország egész politikai élete, legfontosb intézete lesznek. Már sok szükséges változtatás mutatkozik a jövő országgyűlés szerkezetében és pedig nem pusztán a kir. előterjesztésekre nézve. — A poseni lengyelek köv. okoknál fogva nem akarják Poroszországban a közönséges országgyűlést, mivel 1) nem akarják ily indítvánnyal a királyt terhelni; 2) mivel az romlással fenyegeti a lengyel nemzetiséget; 3) mivel a szomszéd hatalmak ugy sem engednék meg az alkotvány létesítését Poroszországban, és az közönséges háborut vonna maga után (?). — Rückert Frigyes prof. kedvező föltételek alatt Berlinbe hivatalos. Langenbeck orvostanár Göttingában egy dadogó fiatal emberen a legszerencsésb sikerrel vitte véghez a műtételt. A nyelvcsap alatt mély tekealaku darabot vágott ki, a nagy vérezést elállította, a gyuladást elmulasztotta 's most a fiatal ember javulóban van 's érthetően beszél. —

Külföldi elegyhír.

Lavalle táb. sergét nagyon megverték a buenosayresi kormány csapati. — Straubingban visszaállítják a karmeliták 1803ban eltörölt kolostorát. — A brandenburgi tartományi közgyűlésen egyik rész nagy veszélyt látott abban, ha a hírlapok a közgyűlési dolgokba avatkoznak, de a jobb rész győzött; a nyilvánosság köz szükségé vált, mellyet mind azon feszült figyelem kíván, mellyel a közönség iránta viseltetik, mind a közgyűlés állása, mellynek oda kell törekednie, hogy legkisebb árnyékát se viselje a titkolózni akarásnak. — Herakly német gyarmat Görögországban Otto király segedelme és saját szorgalma által meglehetősen gyarapul. — A szultán újra meggyógyult, 's orvosai hathatós előterjesztésire egészségi tekintetből fölveve magában, hogy két hónapig nem megy a hárembe; a föltét szép, így szólnak a köröttiek, de megtartásából nehezen lesz valami. — A szultán martz. 21kén látogatásával szerencsésíté a török hajóhadat, mit eddig azért nem tehet, mivel M. Ali tartotta saskörmei között. — Az egyesült státusok elnöke maj. 31re rendkívüli ülést hirdet a congressusnak. — Ausztria és Oroszország hathatósan ajánlja a portának, hogy Palaestinában oly kormányzót tegyen, ki egyenesen tőle függ, továbbá szüntessen meg minden visszaélést 's nyomást; a keresztyén lakosak mindenben egyenlők legyenek a többiekkal; legyen gondja hogy a zarándokok bizton járhasanak oda 's vissza — M. Ali csakugy nyomja most is alattvalójit mint ez előtt. — Szyriában a dögvész szerte dulog. — A sziléziai RR. kéri a porosz királyt, hogy az irtózatos moszka zárrendszer enyhítését venné munkába.